

УДК 352:65.012.6

Є.В. ТКАЧЕНКО, канд. юрид. наук, доц.,
 Національний юридичний університет
 імені Ярослава Мудрого
 ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2510-5362>

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОЛІТИЧНИХ ПОСАД В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Ключові слова: публічна влада, політичні посади, конституційна відповідальність, політична відповідальність

Метою статті є аналіз основних ознак політичних посад, а також категорій посадових осіб, котрі до них належать.

У науковій літературі питанням характеристики політичних посад займалися В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, І.Б. Коліушко, В.Я. Малиновський, С. Федчишин та ін. Зокрема, сьогодні існують різні підходи щодо класифікації посад в органах публічної влади: за змістом і характером діяльності: політичні, адміністративні, патронатні [1, с.98; 2; 3, с.67; 4, с.65–69]; за характером виконуваної роботи: цивільні та мілітаризовані [5, с.113]; за наявністю державних повноважень: посадові особи та працівники обслуговування (технічний персонал) [6, с.261; 7, с.130]; за способом вступу на посади: службовці, які обіймають посади на основі конкурсного відбору (кар'єрні службовці) і службовці, посади яких заміщуються шляхом виборів, призначення або за контрактом (позакар'єрні службовці) [8, с.68]; за наявністю владних повноважень: представники влади і посадові особи [9, с.335]; за особливостями завдань, функцій і повноважень: політичні, судові, службові [3, с.64]; за виконуваними функціями: керівники, спеціалісти, технічні виконавці.

Крім того, з урахуванням практичного виконання завдань і функцій держави державним апаратом та органами місцевого самов-

рядування пропонується запровадити п'ятирівневу класифікацію посад: політико-державного рівня; координаційно-забезпечуючого рівня (керівники апаратів та структурних підрозділів Адміністрації Президента України та Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, Конституційного, Верховного та Вищого арбітражного судів України, патронатних служб та їх працівники); адміністративно-державного рівня (заступники міністрів, керівники центральних органів виконавчої влади та їх працівники); адміністративно-територіального рівня (керівники обласних та районних державних адміністрацій, територіальних структур центральних органів виконавчої влади та їх працівники); адміністративно-представницького рівня (керівники та працівники виконавчих апаратів органів місцевого самоврядування) [10, с.30].

На теперішній час аналіз законодавства України свідчить про поступову реалізацію положень Концепції адміністративної реформи в Україні від 22.07.1998 року, відповідно до якої державні посади поділяються залежно від змісту та характеру діяльності, способу обіймання посади та надання повноважень на три групи: (а) політичні; (б) адміністративні; (в) патронатні (ст.943 [11]). Зокрема, Закон України «Про Кабінет Міністрів України» № 794–VII від 27.02.2014 року до політичних посад відносить посади членів Уряду України [12]. Аналогічні положення містилися і в ч.3 ст.6 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» від 07/10/2010 року № 2591–VI. Частиною 5 ст.9 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» № 3166–VI від 17.03.2011 року до них також віднесено посади першого заступника міністра і заступника міністра (у разі їх введення) [13].

Адміністративні посади – це державні посади, які засновані у встановленому порядку, передбачені у штатному розписі державного органу, наділені державно-владними повноваженнями відповідно до завдань, функцій та компетенції державного органу, фінансують-

ся за рахунок коштів державного бюджету. Власне, адміністративні посади – це посади держаних службовців, тобто ті посади, статус яких передбачає коло повноважень щодо прийняття управлінських рішень, здійснення державно-управлінських функцій та іншої діяльності відповідно до статусу державного органу з обов’язковою політичною нейтральністю осіб, які обіймають ці посади. Призначення на ці посади здійснюється відповідно до Закону України «Про державну службу», а її правовий статус характеризується загально встановленими вимогами, правообмеженнями та заборонами. На ці посади не покладається виконання політичних функцій. Більше того, правовий статус адміністративних посад включає категоричну вимогу при виконанні посадових функцій керуватися виключно державними інтересами, захищати права та свободи громадянина і юридичної особи і не використовувати своє посадове становище для реалізації політичних інтересів [14, с.128].

Саме службовці цього виду посад становлять основу кадрового корпусу державної служби. Адміністративні посади, як правило, заміщуються за конкурсом. Вищими адміністративними посадами відповідно до чинного законодавства є посади державних секретарів, які згідно зі ст.10 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» є вищими посадовими особами з числа державних службовців міністерства. Державний секретар підзвітний і підконтрольний міністру.

Патронатні посади – це державні посади, засновані у встановленому порядку, передбачені у штатному розписі державного органу, статус яких передбачає здійснення консультативно-дорадчих функцій від імені та на користь конкретної посадової особи, порядок обіймання яких визначається чинним законодавством і які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету.

Відповідно до ст.15 Закону України «Про державну службу» № 3723–XII від 16.12.1993 року, Президент, Голова Верховної Ради,

члени Уряду України, глави місцевих державних адміністрацій мають право самостійно добирати та приймати осіб на посади своїх помічників, керівників прес-служб, радників і секретарів згідно з штатним розписом і категорією, що відповідає посаді (патронатна служба) [15]. При цьому, у новому Законі України «Про державну службу» від 10.12.2015 року № 889–VIII значно розширюється правове регулювання статусу патронатних посадовців. Зокрема, у ст.92 Закону зазначається, що до посад патронатної служби належать посади радників, помічників, уповноважених та прес-секретаря Президента України, працівників секретаріатів Голови Верховної Ради України, його Першого заступника та заступника, працівників патронатних служб Прем’єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України, помічників-консультантів народних депутатів України, помічників та наукових консультантів суддів Конституційного Суду України, помічників суддів, а також посади патронатних служб в інших державних органах. Працівник патронатної служби призначається на посаду на строк повноважень особи, працівником патронатної служби якої він призначений. Трудові відносини з працівником патронатної служби припиняються в день припинення повноважень особи, працівником патронатної служби якої він призначений. Акт про звільнення приймається керівником державної служби. Працівник патронатної служби може бути достроково звільнений з посади за ініціативою особи, працівником патронатної служби якої він призначений, або керівника патронатної служби тощо [16].

Таким чином, чинне вітчизняне законодавство про державну службу не змінює підходу до класифікації державних посад, а спрямовується на подальше вдосконалення організаційно-правового розмежування політичних посадовців від адміністративних і патронатних посад державних службовців.

Політичні посади. Відповідно до положень Концепції адміністративної реформи в Україні особливості статусу посади «політичного діяча (політика)» виявляються у 3-х ключових ознаках: по-перше, в особливому порядку призначення на посаду; по-друге, в особливому порядку звільнення з посади; по-третє, в особливих рисах відповідальності, яка має ознаку публічної (тобто перед главою держави, парламентом, а також в певних формах – перед населенням) відповідальності за наслідки діяльності [4, с.67]. Поряд з цим, в чинному законодавстві знайшла закріплення така ознака політичних посад як непоширення на них трудового законодавства та законодавства України про державну службу (ч.3 ст.6 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», ч.5 ст.9 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади»).

Підхід, започаткований Концепцією адміністративної реформи в Україні та запроваджений за сучасних умов у чинному законодавстві, загалом розділяється більшістю вітчизняних вчених-адміністративістів. Наприклад, Л.Р. Біла-Тіунова доходить висновку, що специфіка статусу політичної посади проявляється в особливому порядку обрання (чи призначення) на посаду, який регламентується насамперед Конституцією України; специфічному порядку звільнення з політичних посад та припинення їх повноважень; особливому виді відповідальності – політичної, яка має відкритий публічний характер (усунення з посади, оголошення резолюції недовіри, відставка тощо) [14, с.38–40].

З позиції Ю.П. Битяка, розмежування політичних і адміністративних посад державних органів є найбільш принципово важливою проблемою. Під політичними посадами він розуміє визначені Конституцією та законами України посади в державних органах, які обіймаються внаслідок обрання на них українським народом або призначення всенародно обраними носіями державної влади на визначений законом термін чи з метою реалізації

політичної програми. Основними рисами цих посад є такі: (1) громадяни обираються (призначаються) на них на певний строк, що визначається Конституцією чи законами України; (2) особи можуть бути у будь-який час відкликані або звільнені з цих посад (у ряді випадків з дотримання певної процедури); (3) на них не поширюється законодавство про державну службу та адміністративна влада будь-яких службовців, що займають посади державних службовців; (4) головне завдання таких посадовців – визначення політики в певних галузях та сферах або політичного курсу держави та ін.

До адміністративних посад вченим відносяться посади в державних органах щодо практичного виконання їх завдань та функцій; особи, які їх обіймають наділені державновладними повноваженнями для здійснення організаційно-розпорядчих і консультативно-дорадчих функцій; отримують заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету України; на них розповсюджується законодавство про державну службу та ін. [1, с.132–133].

Розглядаючи питання про юридичну характеристику політичної посади, необхідно проаналізувати наведені вище ознаки політичної посади на прикладі членів уряду, які визнані політичними посадовцями на рівні закону.

1. Особливий порядок зайняття посад державних політичних діячів, який регламентується Конституцією. Так, відповідно до ст.5 Конституції України Президент України і народні депутати України отримують владу безпосередньо від народу України шляхом обрання на визначений строк, а Прем'єр-міністр України, Міністр закордонних справ та Міністр оборони України призначаються на посаду Верховною Радою України за поданням Президента України. Інші члени уряду призначаються парламентом за поданням Прем'єр-міністра України. Призначення голови та членів уряду Верховною Радою України є результатом політичної домовленості

коаліції депутатських фракцій. Подання про призначення Верховною Радою України на посаду Прем'єр-міністра України Президент України вносить за пропозицією коаліції депутатських фракцій у Верховній Раді України, до складу якої входить більшість народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України.

Осіб, які займають державні політичні посади в правовому аспекті відрізняє від інших політиків те, що вони не лише є носіями певних політичних ідей та беруть участь у політичних процесах в державі як представники певних політичних сил, але й мають владні повноваження, яких вони набувають за особливими процедурами – внаслідок обрання чи призначення для реалізації політичної програми на відповідних державних політичних посадах [17, с.69].

2. Особливий порядок звільнення з посади. Відповідно до ст.12 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Кабінет Міністрів України складає повноваження перед новообраною Верховною Радою України. Заява про складення повноважень Кабінету Міністрів України подається Прем'єр-міністром України чи особою, яка виконує його повноваження, та оголошується на першому пленарному засіданні новообраної Верховної Ради України. У ст.13 Закону визначаються підстави для відставки уряду: 1) прийняття Верховною Радою України резолюції недовіри Кабінету Міністрів України; 2) відставки Прем'єр-міністра України; 3) смерті Прем'єр-міністра України. У ст.18 Закону встановлюються такі підстави звільнення члена Кабінету Міністрів України. Член Кабінету Міністрів України (крім Прем'єр-міністра України) може бути звільнений з посади Верховною Радою України: 1) шляхом прийняття відставки члена Кабінету Міністрів України за поданою ним заявою про відставку; 2) за поданням Прем'єр-міністра України (стосовно Міністра закордонних справ України та Міністра оборони України таке подання вноситься за зго-

дою Президента України); 3) за поданням Президента України – Міністра закордонних справ України та Міністра оборони України; 4) за власною ініціативою.

3. Особливі риси юридичної та політичної відповідальності політичної за своєї наслідки діяльності. Прикметною ознакою відповідальності осіб, які займають вищі політичні посади, є те, що вони несуть як конституційно-правову, котра в силу специфіки предмета конституційного права має чітко виявлений політичний характер, так і суто політичну відповідальність.

Відповідальність політичних посадовців має відкритий публічний характер (усунення з посади; оголошення резолюції недовіри; відставка; необрання повторно на посаду як опосередковане «притягнення до відповідальності», процедура імпичменту тощо).

Для того, щоб зрозуміти особливості відповідальності «політичних діячів», розглянемо на прикладі відповідальності уряду яким чином співвідносяться категорії «конституційно-правова відповідальність», «політична відповідальність» та «парламентська відповідальність» з позиції відповідальності уряду перед законодавчим органом.

Підстави оголошення недовіри можуть бути найрізноманітнішими – це і економічна криза, і скандал в урядовому середовищі, і суперечки всередині Кабінету. Тобто, в переважній своїй більшості вони мають політичний характер. Важливою в цьому зв'язку є історія інституту недовіри. Виникнення цього інституту в Англії пов'язують із розвитком парламентаризму та розділенням політичної і юридичної відповідальності уряду. У літературі зазначається, що підставою відставки кабінету з 1742 року визнається не скоєння злочину, а втрата політичної підтримки [18].

У цей період відповідальність міністрів розглядалася з двох боків: як політична, така відповідальність здійснювалася через парламентаризм, та як судова, така відповідальність відносно урядовців відрізнялася від за-

гальної, котра була властива всім посадовим особам. Думка про такий особливий вид відповідальності людини, який ближче знаходиться до монарху і допомагає йому в управлінні, походить ще з середньовічної держави: французький канцлер, який був попередником міністра-президента, ніс відповідальність за те, якщо не зробить подання монарху з приводу недоліків його розпоряджень. У присязі, яку Франциск I в 1514 році узяв зі свого канцлера, прямо зазначається обов'язок останнього попереджати все, чим король міг би через незнання «погрішити»; якщо ж король таки наполягав на своєму рішенні, то канцлер вважався не винним. У той час однією з основних вимог, що висувалася на зборах французьких Генеральних штатів, – це те, щоб радники короля підлягали дійсній відповідальності; при цьому не було чіткого поділу між судовою і політичною відповідальністю.

У Англії вже наприкінці 14-го ст. посилюється статус палати громад і вона вже виступає в ролі обвинувачення радників короля: відбуваються процеси щодо лорда Латімера, лорда Невіла, Михайла Делаполя та інших: вже тоді встановлюється практика, яка надає палаті лордів право на здійснення судочинства щодо посадовців (вся процедура отримала назву «*impeachment*»). Правда, королю залишали можливість звільнити засудженого міністра від покарання і помилувати його; проте вже в 1642 році в процесі Герберта був висловлений принцип, що обвинувачений не може посилатися для свого виправдання на особливі накази короля. Але, під час відомого процесу, порушеного парламентом, який був спрямований проти графа Страффорда, міністра Карла I (його звинувачували в державній зраді), палата, не маючи можливості домогтися юридично обґрунтованого звинувачення, вдалася до так званого «*bill of attainder*», – тобто визнанням його дій злочином, хоча це і не передбачено законом. Цим відкривався повний простір парламенту. У 1678 році палата громад у процесі Денбі встановила загальний

принцип, що вона залишає за собою загальне право звинувачувати міністрів не тільки за незаконне, а й за недоцільну діяльність (*honesty, justice, utility*) [19, с.180–184].

Щодо розуміння співвідношення конституційної та політичної відповідальності вітчизняними вченими. Як зазначається в літературі, відповідальність Кабінету Міністрів перед Верховною Радою має політичний характер і поряд з цим є формою конституційної відповідальності, одним з різновидів юридичної відповідальності [20, с.433], тому саме політична і юридична відповідальності є тими двома видами соціальної відповідальності, які перетинаються в парламентській відповідальності уряду.

Одним із найпоширеніших поглядів є розгляд юридичної відповідальності як «виду соціальної відповідальності, сутність якої полягає у застосуванні до правопорушників (фізичних та юридичних осіб) передбачених законодавством санкцій, що забезпечуються у примусовому порядку державою».

Сутність політичної відповідальності проявляється у «негативній оцінці політичного вчинку суб'єкта з боку певного класу, групи чи суспільства» [21, с.596]. Ретроспективний аспект політичної відповідальності полягає у створенні для порушників політичних норм несприятливих умов, унаслідок застосування санкцій.

Слід зауважити, що до використання термінології «політична відповідальність» вдалися і судді Конституційного Суду України: «...Відставка Кабінету Міністрів України може бути наслідком політичної відповідальності як результат прийняття Верховною Радою України резолюції недовіри Кабінету Міністрів України, яка не має ознак юридичної відповідальності. Для останньої характерним є порушення юридичних норм, без чого неможлива реалізація санкції правової норми» (рішення КСУ № 8-рп/2002 від 07.05.2002 року (справа щодо підвідомчості актів про призначення або звільнення посадових осіб)).

С.Г. Серьогіна бачить різницю між конституційною та політичною відповідальністю у наступному. Так, конституційна відповідальність визначається конституційними нормами, що закріплюють порядок і умови дострокового припинення повноважень представницьких і виконавчих органів державної влади, глави держави та інших посадових осіб. Конституційно-правова відповідальність як самостійний вид юридичної відповідальності може застосовуватися тільки за правопорушення (делікти) у конституційному праві, тобто підставою юридичної відповідальності уряду буде встановлений факт правопорушення з боку урядовців, передбачений конституційним законодавством. Політична відповідальність має принципово інший характер, оскільки її підставою може бути недоцільність діяльності посадових осіб, а не вчинення ними правопорушень. Підстави політичної урядової відповідальності можуть бути різними – зміна розстановки сил у парламенті, невідповідність дій урядовців інтересам політичної партії, членом якої вони є, підозра у неблаговидних вчинках, результати процедури інтерпеляції чи запитів депутатів тощо. Реалізація політичної відповідальності залежить від розстановки політичних сил у законодавчому органі, від партійної належності глави і членів уряду та більшості парламентарів.

При цьому конституційно-правова відповідальність майже завжди має політичний характер, тоді як політична відповідальність не завжди може бути конституційно-правовою. Наприклад, відставка уряду в результаті неналежного виконання урядовцями своїх обов'язків як форма конституційно-правової відповідальності завжди має наслідки політичного характеру. Якщо ж уряд зміщується у зв'язку зі зміною розстановки сил у парламенті, то ніякого делікту конституційного характеру тут не виникає [22, с.448–450].

На думку Ю.Г. Барабаша, парламентська відповідальність – це закріплена на рівні Конституції відповідальність органу влади чи по-

садової особи (суб'єкта відповідальності), яка полягає у припиненні повноважень суб'єкта відповідальності за рішенням представницької владної інституції в разі втрати довіри до суб'єкта відповідальності.

На думку вченого, ключовим у розумінні поняття парламентської відповідальності є «довіра». Це суто оціночне поняття, яке не можна описати конституційною термінологією та встановити чіткі ознаки на нормативному рівні. Та це й непотрібно. Головне – забезпечити механізм усунення від влади осіб, які втратили довіру. Загалом же система довірчої відповідальності має спрацьовувати комплексно в конституційному праві, тобто самі підстави та процедура відповідальності мають забезпечити можливість інституцій, задіяних у механізмі відповідальності, усунути від влади того суб'єкта, який втратив довіру.

На відміну від цього, конституційно-правова відповідальність настає лише в разі наявності в діях суб'єкта конституційного права такої підстави відповідальності, як конституційний делікт, що має характер правопорушення [23, с.128].

Вченими виокремлюються поряд з вище проаналізованими й інші принципові ознаки політичних посад. Зокрема, на думку І.Б. Коліушко, основною ознакою політичних посад є характер повноважень та спосіб їх реалізації. Згідно з Конституцією України Кабінет Міністрів України забезпечує здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави; забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики, політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування тощо. Отже, саме Кабінет Міністрів є найбільш політичним органом серед органів виконавчої влади, і головне завдання уряду – розробити політику, і в тому числі запропонувати її парламенту у формі відповідних законопроектів чи державних програм [17, с.72].

Політичний характер діяльності осіб, які займають державні політичні посади, зводиться до того, що вони визначають державну політику у всіх сферах суспільного життя, розв'язують стратегічні проблеми економічного і соціального розвитку суспільства та відповідної сфери управління та ін. Водночас, важливо зазначити, що політичний характер статусу політичної посади не зводиться до факту обов'язкової належності осіб, які виконують ці посади, до певної політичної партії (критерій необов'язковий, хоч і цілком можливий). Тобто, на відміну від адміністративних посад, до осіб, які виконують політичні посади не ставиться вимога щодо політичної нейтральності при виконанні своїх посадових обов'язків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади : монографія / Битяк Ю. П. – Х. : Право, 2005. – 304 с.
2. Концепція адміністративної реформи в Україні / схвалена Указом Президента України : від 22.07.1998 р. // Офіційний вісник України офіційне видання. – 1999. – № 21. – Ст. 32
3. Малиновський В. Я. Державна служба: теорія і практика : навч. посіб. / Малиновський В. Я. – К. : Атіка, 2003. – 160 с.
4. Федчишин С. А. Деякі особливості посади надзвичайного і повноважного посла України у світлі реформування законодавства про державну службу / Федчишин С. А. // Науковий вісник Херсонськ. держ. ун-ту. – 2013. – Вип. 6. – Том 2. – С. 65–69.
5. Бахрах Д. Н. Административное право : учебник / Бахрах Д. Н. – М. : БЕК, 1993. – 301 с.
6. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Атаманчук Г. В. – М. : Юрид. лит., 1997. – 400 с.
7. Ноздрачев А. Ф. Государственная служба : учеб. для подгот. госуд. служащих / Ноздрачев А. Ф. – С. : Статут, 1999. – 592 с.
9. Коліушко І. Б. Основні напрямки реформування державної служби на сучасному етапі / Коліушко І. Б. // Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К. : Видавн. Дім «Ін-Юре», 2002. – 668 с.
10. Державна служба в Україні: організаційно-правові основи і шляхи розвитку / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – Київ : Видавничий Дім «Ін-Юре», 1999. – 272 с.
11. Указ Президента України «Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні» : від 22.07.1998 р., № 810/98 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21. – Ст. 943.
12. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» : від 27.02.2014 р., № 794–VII // ВВР України. – 2014 – № 13. – Ст. 22.
13. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» : від 17.03.2011 р., № 3166–VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27. – Ст. 1123.
14. Ківалов С. В. Закон України «Про державну службу» : наук.-практ. коментар / С. В. Ківалов, Л. Р. Біла-Тіунова. [2-е вид., змін. і доп.]. – Одеса : Фенікс, 2009. – 692 с.
15. Закон України «Про державну службу» : від 16.05.1993 р., № 3723–XII // ВВР України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
16. Закон України «Про державну службу» : від 10.12.2015 р., № 889–VIII // ВВР України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.
17. Коліушко І. Б. Виконавча влада та проблеми адміністративної реформи в Україні : монографія / Коліушко І. Б. – К. : Факт, 2002. – 260 с.
18. Павленко Р. М. Парламентська відповідальність Уряду: світовий та український досвід : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / Р. М. Павленко. – К., 2001. – 16 с.
19. Котляревский С. А. Конституционное государство. Юридические предпосылки рус-

- ских Основных Законов / Котляревский С. А. ; под ред. и с пред. В. А. Томсинова. – М. : Изд-во «Зерцало», 2004. – С. 180–184.
20. Юридична енциклопедія / Ю. С. Шемшученко (ред.). – К. : Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1998. – Т. 1 : А–Г. – 672 с.
21. Теория государства и права / под ред. Н. И. Матузова и А. В. Малько. – М. : Юрист, 2002. – 776 с.
22. Серьогіна С. Г. Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики : монографія / С. Г. Серьогіна. – Х. : Право, 2011. – 786 с.
23. Барабаш Ю. Г. Державно-правові конфлікти в теорії та практиці конституційного права / Барабаш Ю. Г. – Х. : Право, 2008. – 220 с.

Ткаченко Є. В. Основні характеристики політичних посад в органах публічної влади / Є. В. Ткаченко // Форум права. – 2016. – № 4. – С. 296–303 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_4_48.pdf

Проаналізовано основні види посад в органах публічної влади. Надано характеристику основних ознак політичних посад. Зазначається, що особливості цих посадовців виявляються у 3-х ключових ознаках: по-перше, в особливому порядку призначення на посаду; по-друге, в особливому порядку звільнення з посади; по-третє, в особливих рисах відповідальності, яка має ознаку публічної (тобто перед главою держави, парламентом, а також в певних формах – перед населенням) відповідальності за наслідки діяльності. Вказується, що політичний характер діяльності осіб, які займають державні політичні посади, зводиться до того, що вони визначають державну політику у всіх сферах суспільного життя, розв'язують стратегічні проблеми економічного і соціального розвитку суспільства та відповідної сфери управління та ін.

***

Ткаченко Е.В. Основные характеристики политических должностей в органах публичной власти

Проанализированы основные виды должностей в органах публичной власти. Охарактеризованы основные признаки политических должностей. Отмечается, что особенности этих должностных лиц проявляются в 3-х ключевых признаках: во-первых, в особом порядке назначения на должность; во-вторых, в особом порядке освобождения от должности; в-третьих, в особых чертах ответственности, которая обладает признаком общественной (т.е. перед главой государства, парламентом, а также в определенных формах – перед населением) ответственности за последствия деятельности. Указывается, что политический характер деятельности лиц, занимающих государственные политические должности, сводится к тому, что они определяют государственную политику во всех сферах общественной жизни, решают стратегические проблемы экономического и социального развития общества и соответствующей сферы управления и др.

***

Tkachenko E.V. Main characteristics of political positions in pibulichnoi authorities

Analyzed the main types of positions in public authorities. It describes the main features of political positions. It is noted that the characteristics of these officials appear in the 3 key attributes: firstly, under special appointment; secondly, in a special order dismissing; Thirdly, in terms of special responsibility, which has the feature of public (ie, before the head of state, parliament, as well as in certain forms – to the public) responsibility for the consequences of activities is pointed out that the political nature of the activities of persons holding public political positions, It boils down to the fact that they determine public policies in all spheres of public life, to solve strategic problems of economic and social development of society and the relevant sectors, and others.